

Bankbarometern

6 april 2022

Innehåll

Bankbarometern	1
Förord	3
Sammanfattning	4
Den svenska bankmarknaden	5
Fördelning av bankernas utlåning	5
Bankernas utlåning till allmänheten	6
Bankernas finansiering	8
Bankernas lönsamhet	11
Bolåneaktörer utanför banksektorn	13
Betaltjänstföretagens volymer	14
Storbankerna	16
Retailbanker	20
Sparbanker	23
Konsumtionskreditföretag	26
Värdepappersbanker	29
Leasingbolag	32
Bilaga 1 – Kategorisering av företag	35

Finansinspektionen
Box 7821, 103 97 Stockholm
Besöksadress Brunnsgatan 3
Telefon +46 8 408 980 00
Epost finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Förord

Bankbarometern ger en övergripande bild av utvecklingen i det svenska banksystemet, utifrån läget vid det senaste halvårsskiftet.

I rapporten beskriver vi översiktligt utvecklingen för de banker, kreditmarknadsföretag, bostadskreditinstitut och betalningsinstitut som Finansinspektionen (FI) har tillsyn över. Rapporten är deskriptiv och utgår ifrån institutens balans- och resultaträkningar. Den har inte som syfte att bedöma stabiliteten i det svenska banksystemet likt Finansinspektionens stabilitetsrapport. Bankbarometern ges ut en gång i halvåret och beskriver utvecklingen under de senaste tolv månaderna med fokus på det senaste halvåret. Tillväxttakterna är inte justerade för valutakursförändringar.

Bankbarometern beskriver det svenska banksystemet men omfattar även svenska bankers verksamhet utanför Sverige. Så för att förtydliga, fokuserar denna rapport på banksektorn från två håll: ett där vi tittar på bankverksamhet generellt inom Sverige (här ingår filialer till utländska banker) och ett där fokus ligger på *Svenska bankers* verksamhet totalt (inte bara i Sverige).

Bankbarometern utgår från den konsoliderade gruppnivån för de svenska banker som ingår i en så kallad konsoliderad situation. Enskilda dotterbolag till svenska banker och kreditmarknadsföretag som står under FI:s tillsyn ingår i den konsoliderade situationen. Bostadskreditinstitutens och betalningsinstitutens verksamhet beskrivs i avsnittet ”Den svenska bankmarknaden”.

I den här rapporten benämns banker och kreditmarknadsföretag i huvudsak med samlingsnamnet ”banker”. Skillnaden mellan en bank och ett kreditmarknadsföretag är att i en bank ingår betalningsförmedling via generella betalningssystem, exempelvis RIX och Bankgirot.

Informationen som ligger till grund för Bankbarometern är i huvudsak den löpande inrapportering som svenska finansiella företag under tillsyn är skyldig att göra till FI. Utöver de Svenska företag som FI har full tillsyn över finns ett 30-tal svenska filialer till utländska banker som driver verksamhet i Sverige.

Rapporteringsunderlaget, och därmed vissa nyckeltal och volymer, skiljer sig något från SCB:s finansmarknadsstatistik till följd av något olika definitioner och skillnader i vilka institut som ingår i underlaget.

Sammanfattning

De svenska bankernas lönsamhet landade på 10 procent för året 2021. Under 2021 ökade utlåningen till allmänheten i Sverige med 6 procent. Det är relativt högt sett till utlåningen under pandemin.

Storbankernas marknadsandelar på svensk bolånemarknad fortsätter sin nedåtgående trend. Vid årsskiftet stod storbankerna för 58 procent av bolånemarknaden i Sverige. Samtidigt fortsätter Retailbankerna växa inom segmentet och hade vid årsskiftet en marknadsandel på 18,4 procent.

Sedan början av pandemin har inlåningen vuxit snabbt och penningpolitiken har lett till ovanligt mycket likviditet i ekonomin. Detta har bidragit till att bankernas behov av marknadsupplåning har minskat. Denna trend höll i sig även under andra halvåret 2021.

Lönsamheten på bankmarknaden visar en fortsatt uppåtgående trend men är fortfarande något lägre än innan pandemin. Provisionsnettot har varit en drivande faktor i den positiva utvecklingen.

Värdepappersbankerna fortsätter att visa upp hög en lönsamhet till följd av ett stort inflöde av både kunder och sparande. Deras avkastning på eget kapital uppgick till 48 procent 2021.

Konsumtionskreditföretagen som grupp uppvisade en negativ lönsamhet 2021. Men om man exkluderar Klarna, som befunnit och fortfarande befinner sig i en fas av hög expansion med jämförelsevis väldigt höga kostnader, så låg tillväxttakten för konsumtionskreditföretagens lönsamhet på 5,4 procent.

Den svenska bankmarknaden

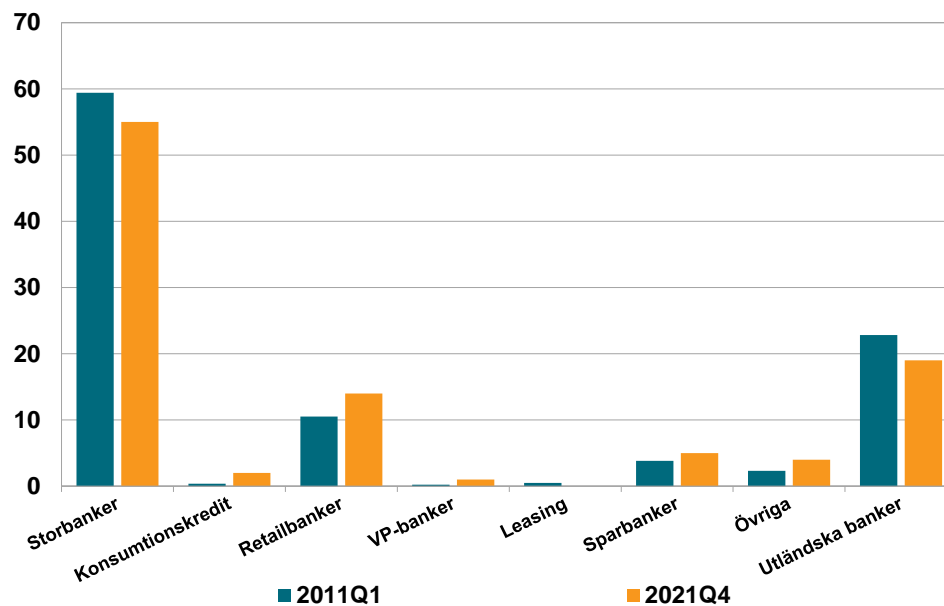
Under 2021 steg lönsamheten på den svenska bankmarknaden även om den fortfarande är något lägre än innan pandemin. Den totala utlåningen till allmänheten i Sverige ökade med 6 procent under 2021.

Så fördelas bankernas utlåning

De svenska bankerna lånar i huvudsak ut till hushåll och företag i Sverige. Under det senaste årtiondet har storbankernas andel av utestående lån minskat. Det beror bland annat på ökad konkurrens. I början av 2011 stod storbankerna för 59 procent av den totala utlåningen till allmänheten i Sverige. I slutet av 2021 hade denna andel sjunkit till 55 procent (se diagram 1).

1. Marknadsandelar av total utlåning till allmänheten i Sverige.

Procent

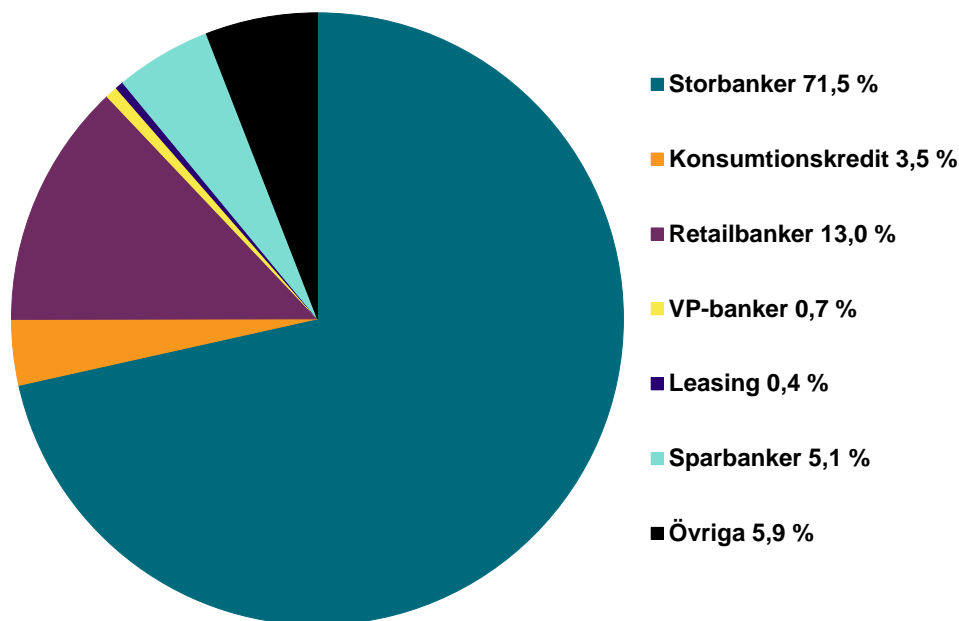
Källa: SCB.

Anm. Inkluderar även utländska bankers filialer och dotterbolag. Data för kvartal 4 2021.

De tre svenska storbankerna har även omfattande verksamhet utanför Sverige. Av den totala utlåningen till allmänheten, inklusive utlåning utanför Sverige, stod storbankerna för 71,5 procent vid utgången av 2021 (se diagram 2).

2. Aktuell fördelning av svenska bankers *totala* utlåning

Procent

Källa: SCB och FI.

Anm. Avser total utlåning till allmänheten, även utanför Sverige. Data för kvartal 2 2021.

Bankernas utlåning till allmänheten

Utlåningen till allmänheten består av lån till hushåll och icke-finansiella företag.¹ Under 2021 växte bankernas totala utlåning till allmänheten (i samtliga geografier) från 7 359 miljarder kronor till 7 636 miljarder kronor (se diagram 3) vilket är en ökning med 3,8 procent. Det var framförallt under det första halvåret som utlåningen ökade. Under det fjärde kvartalet 2021 minskade utlåningen däremot, om än marginellt, på grund av minskad företagsutlåning i utlandet.

Utlåningen till hushåll med bostäder som säkerhet, från svenska banker ökade med 4,2 procent under 2021, vilket är något lägre jämfört med åren innan pandemin. Då var den årliga procentuella förändringen mellan 5 och 8 procent.

Utlåning till allmänheten i Sverige ökade under året med 6 procent.² Där ingår *utländska* bankernas utlåning i Sverige, vilken ökade något snabbare än marknaden som helhet (7,5 procent). De *utländska* bankernas andel av utlåningen till allmänheten står för ungefär cirka 19,4 procent. Det är främst värdepappersbankerna och konsumtionskreditinstituten som ökar mest i förhållande till sin marknadsandel, dock från låga totala nivåer.

¹ Icke-finansiella företag inkluderar även offentlig sektor.

² Utlåning till allmänheten i Sverige inkluderar utländska filialer och dotterbolag.

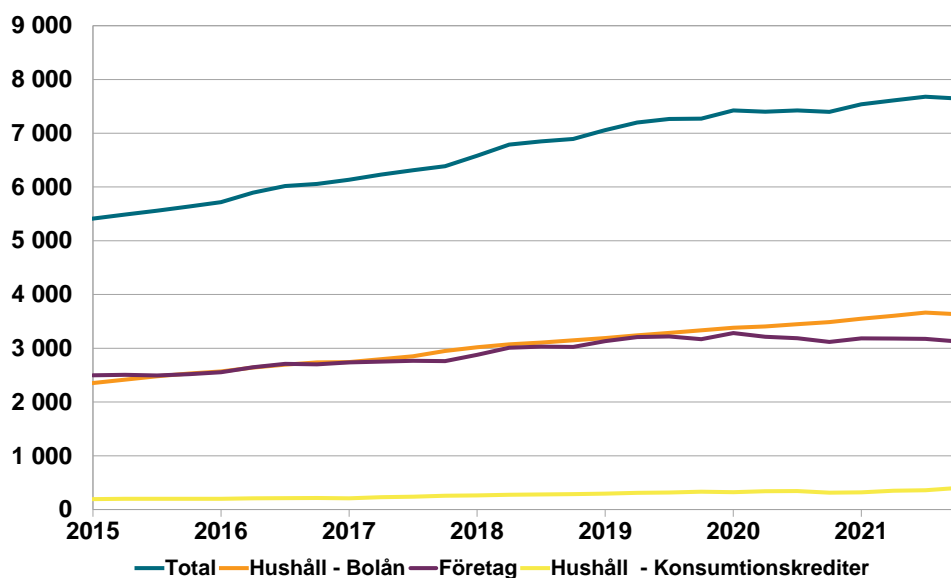
Utlåningen till hushåll uppgick till 64,6 procent av bankernas totala utlåning till allmänheten i Sverige. Inom detta segment utgör bolån den största andelen (se diagram 3). Under 2021 ökade bankernas utlåning inom Sverige med bostäder som säkerhet med 6,9 procent. Det är den högsta tillväxten sedan 2017.

Fram till pandemin har *konsumtionslånen* uppvisat en relativt hög årlig procentuell förändring. Under pandemin ökade dock konsumtionslånen i en allt långsammare takt. Nu växer de återigen som innan pandemin, med en årstakt på 7,0 procent.

Utlåning till icke-finansiella företag visar samma mönster, och ser ut att närma sig de tillväxtnivåer som de uppvisade innan pandemin. För 2021 blev tillväxttakten 4,6 procent.

3. Svenska bankers totala utlåning till allmänheten

Miljarder kronor

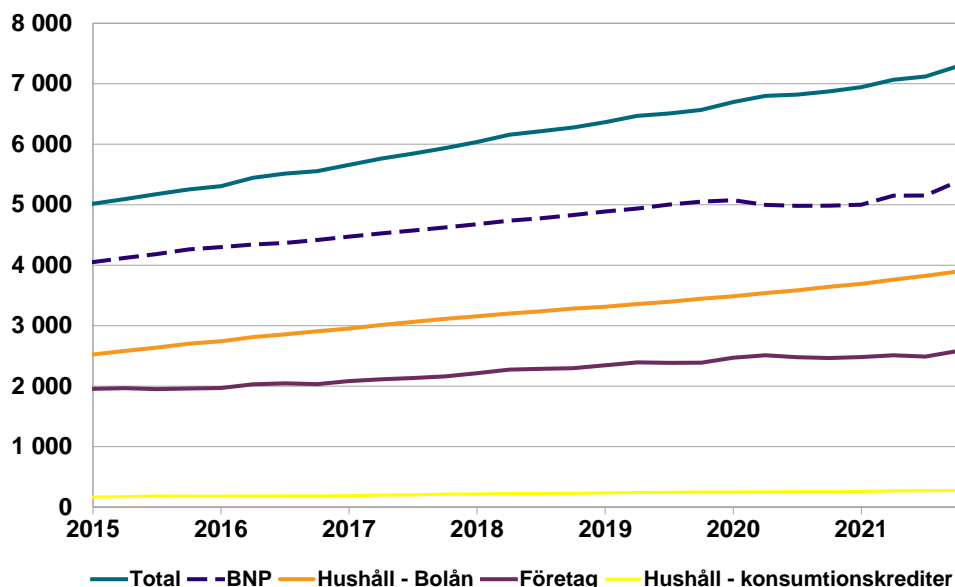

Källa: FI och SCB.

Anm. Avser total global utlåning till allmänheten.

4. Utlåning till allmänheten i Sverige

Miljarder kronor

Källa: SCB.

Anm. Inkluderar även utländska bankers filialer och dotterbolags utlåning i Sverige.

Bankernas finansiering

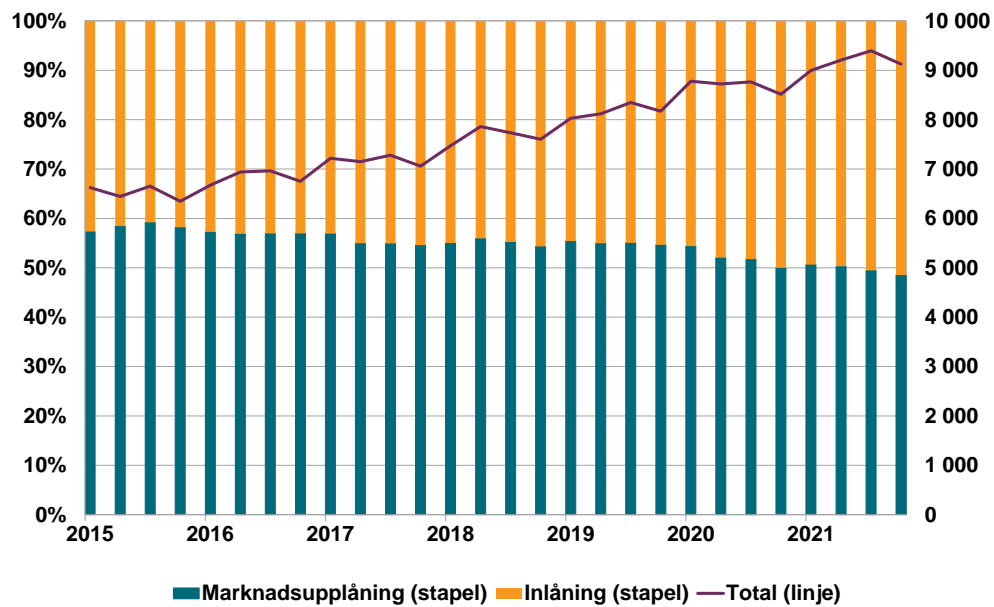
Bankernas utlåning finansieras dels av marknadsupplåning i form av säkerställda och icke-säkerställda obligationer, dels av inlåning från allmänheten. Sammantaget uppgick de svenska bankernas totala finansiering till 9 125 miljarder kronor. Under 2021 steg inlåningen från allmänheten med 10,3 procent. Under det fjärde kvartalet sjönk den dock något.

Sedan början av pandemin har inlåningen vuxit snabbt och penningpolitiken har bidragit till ovanligt mycket likviditet i ekonomin. Detta har lett till att bankernas inlåning från allmänheten har ökat och att behovet av marknadsupplåning därmed har minskat. Marknadsfinansiering utgör fortfarande en hög andel av de svenska bankernas finansiering jämfört med snittet hos banker i andra EU-länder. Vid utgången av 2021 stod marknadsupplåningen för 48,5 procent av bankernas totala finansiering. Nedan visas också hur finansieringen är uppdelad per finansieringsform samt över tid, (se diagram 5).

Det är dock stor spridning vad gäller fördelningen av marknadsupplåning och inlåning mellan de olika företagskategorierna (se diagram 6).

5. Bankernas finansiering i form av inlåning och marknadsupplåning

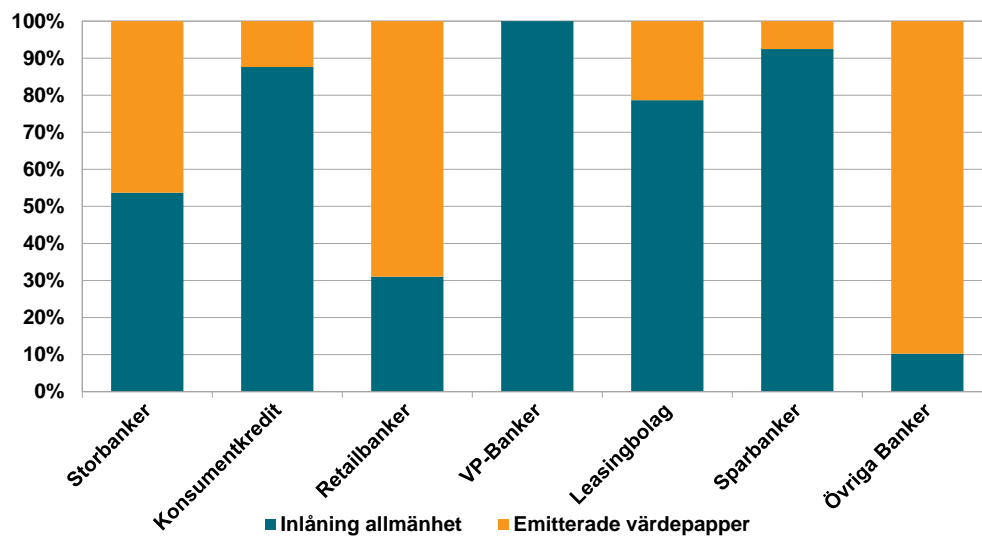
Andel och miljarder kronor

Källa: FI.

Anm. Enbart svenska banker.

6. Fördelning av finansiering per kategori Q4 2021:

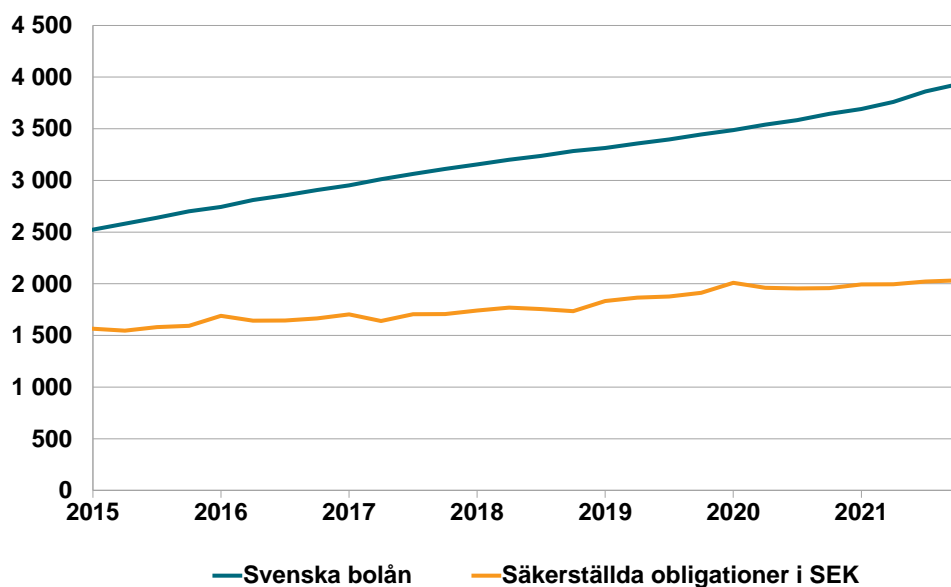

Källa: FI.

Anm. Enbart svenska banker.

7. Utestående volymer av säkerställda obligationer emitterade i svenska kronor och svenska bolån

Miljarder kronor

Källa: FI och SCB.

Anm. Inkluderar även utländska bankers filialer och dotterbolag.

Bankernas lönsamhet

De svenska bankernas avkastning på eget kapital har under de senaste åren varit god och högre än för andra europeiska banker. Under den inledande fasen av pandemin minskade dock lönsamheten. Det förklaras främst av högre kreditförlustreserveringar med anledning av de effekter som pandemin förväntades orsaka. Under 2021 uppgick avkastningen på eget kapital till 10,7 procent, vilket är nästan samma nivå som innan pandemin (se diagram 8). Den stärkta lönsamheten beror bland annat på ett starkt provisionsnetto. Bankernas kostnader i förhållande till intäkterna (K/I-kvot) var 49 procent för fjärde kvartalet 2021. Det är 2 procentenheter lägre än i slutet av andra kvartalet, och nästan 5 procentenheter lägre än motsvarande kvartal 2020, (se diagram 9).

Ett mått på kreditkvaliteten, och därmed en indikation på framtida kreditförluster, är storleken på bankernas problemlån³. Andelen problemlån i relation till den totala utlåningen ökade i början av pandemin, men har sedan dess minskat något i takt med att den ekonomiska situationen förbättrats. I slutet av 2021 uppgick andelen problemlån till 1,2 procent av bankernas totala utlåning, (se diagram 12).

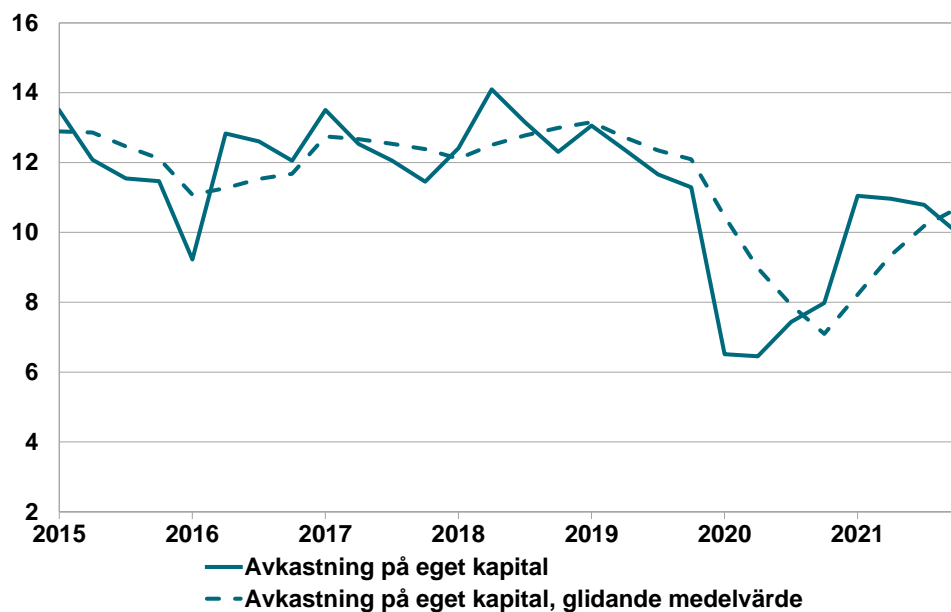
Räntenettet är den viktigaste intäktskällan för de flesta av de svenska bankerna. I slutet av 2021 uppgick räntenettomarginalen till 1,5 procent (se diagram 10).⁴ Det är marginellt högre än innan pandemin trots att räntenettet minskade marginellt under andra halvåret.

³ Lån, som antingen är förfallet till betalning med mer än 90 dagar eller om det finns en risk för uteblivna betalningar.

⁴ Räntenettomarginalen har beräknats som räntenettet i relation till den totala utlåningen till allmänheten.

8. Genomsnittlig avkastning på eget kapital

Procent

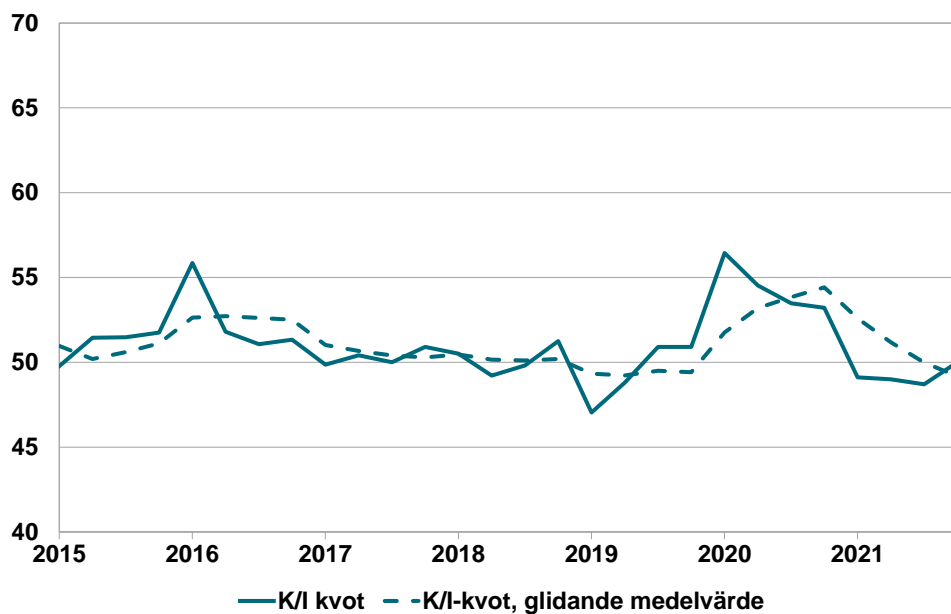

Källa: FI.

Anm. Kvoterna avser viktade genomsnitt. Glidande medelvärde avser medelvärde de fyra senaste kvartalen.

9. Genomsnittlig K/I-kvot

Procent

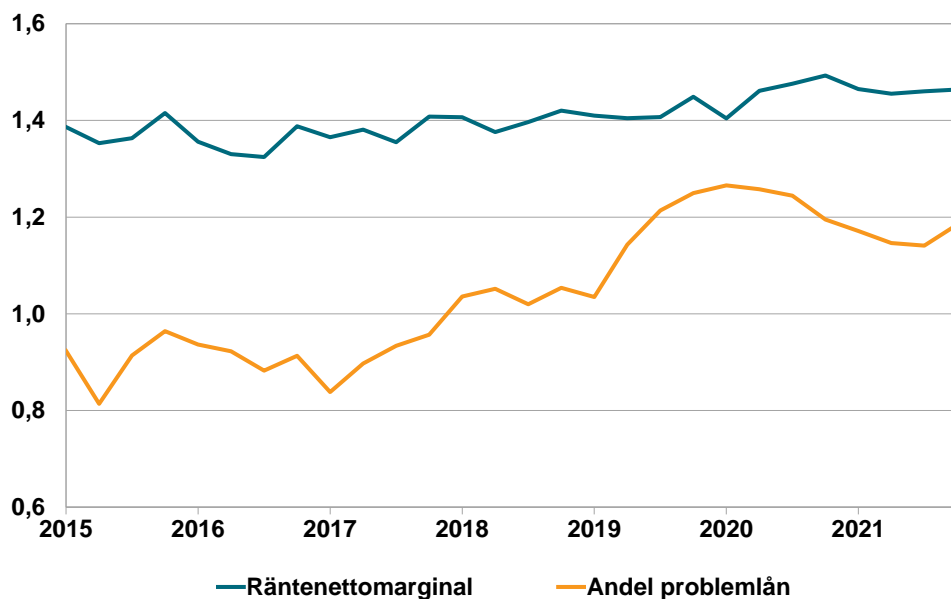

Källa: FI.

Anm. Kvoterna avser viktade genomsnitt. Glidande medelvärde avser medelvärdet för de fyra senaste kvartalen. Genomsnittlig räntenettomarginal och andel problemlån.

10. Genomsnittlig räntenettomarginal och andel problemlån

Procent

Källa: FI.

Anm. Kvoterna avser viktade genomsnitt

Bolåneaktörer utanför banksektorn

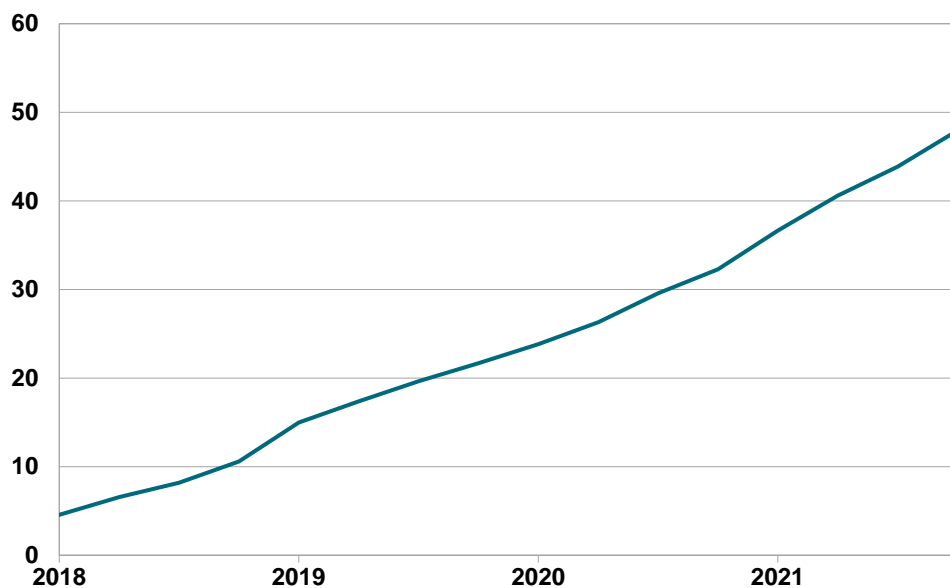
Under de senaste åren har kreditgivare utanför den traditionella banksektorn etablerat sig på den svenska bolånemarknaden. Dessa aktörer finansierar inte bolån med inlåning och behöver därför inte tillstånd som bank eller kreditmarknadsbolag.

De nya bolåneaktörerna har olika affärsmodeller, men förenas av att de ofta överför bolånen till ett närliggande företag som i sin tur överför kreditrisken till institutionella investerare. De volymer som de nya aktörerna genererar är fortfarande små i förhållande till den totala bolånestocken, cirka 48 miljarder kronor i slutet av 2021. Men tillväxttakten är fortsatt god för dessa bolag, och var 48,5 procent under 2021 (se diagram 11). Som andel av samtliga bolån i Sverige, så står dessa bolag för 1,22 procent.

Hittills har samtliga aktörer som kommit igång med sin verksamhet valt att rikta in sig på kunder med en låg kreditrisk. Det är kunder som oftast har en lägre belåningsgrad än genomsnittet för nya bolånekunder i Sverige.

11. De nya bolåneaktörernas totala utlåningsvolym

Miljarder kronor

Källa: FI.

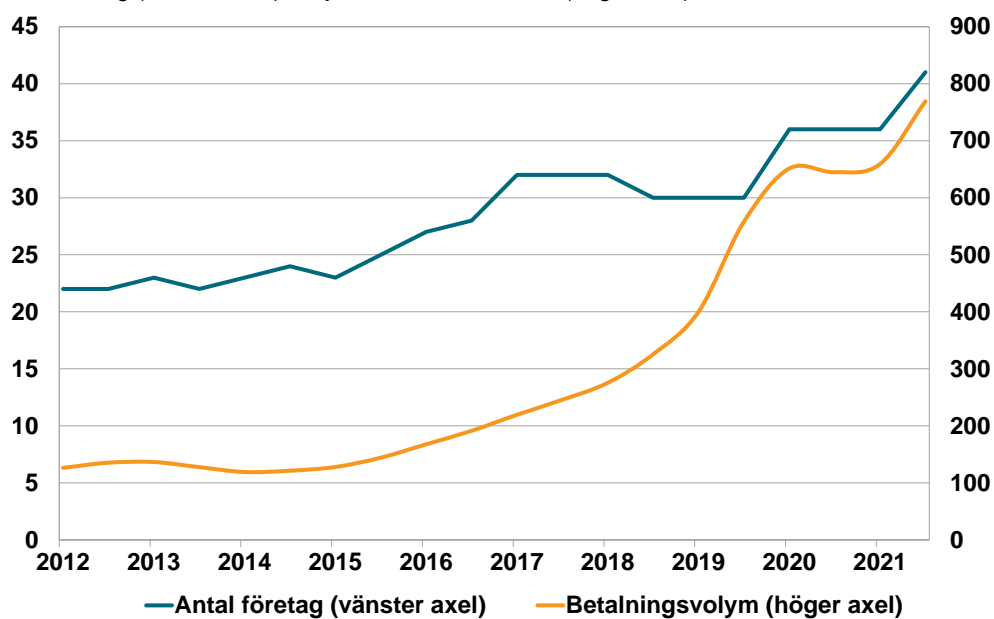
Betaltjänstföretagens volymer

De volymer som betaltjänstföretag förmedlar har vuxit snabbt under de senaste åren. Sedan 2012 har de ökat med 22,6 procent per år och låg vid slutet av året på ungefär 770 miljarder kronor (se diagram 12). Det beror bland annat på snabb teknisk utveckling inom området, samtidigt som efterfrågan på digitala banktjänster- och lösningar har ökat.

Betaltjänstföretagen har vitt skilda affärsmodeller. Många erbjuder olika slags betallosningar, ofta inom e-handeln, medan andra i första hand är kortinlösare. Det finns även företag som erbjuder så kallad lånebaserad gräsrotsfinansiering (crowdfunding) och så kallade person-till-person-lån (peer-to-peer). Gemensamt för företagen är dock att de inte har banktillstånd och därmed inte får ta emot inlåning från allmänheten. Det innebär att de inte får ta emot betalmedel och använda dessa i andra syften än att genomföra själva betalningen. Vid utgången av 2021 fanns det 41 betaltjänstföretag. Exempel på några av de största är Bambora och Trustly.

12. Antal betaltjänstföretag och deras totala betalningsvolym

Antal bolag (vänster axel), miljarder svenska kronor (höger axel),

Källa: FI.

Anm. Avser rullande helårsvolym. Inrapportering av betalningsvolym kan skilja sig mellan instituten.

Storbankerna

De svenska storbankernas lönsamhet är åter på en stabil nivå under 2021, efter att pandemin påverkat lönsamheten under 2020. Normaliserade K/I-tal i kombination med högt provisionsnetto och låga kreditförluster bidrar. Utlåningen till allmänheten ökade något under helåret samtidigt som problemlånen minskade.

Den genomsnittliga lönsamheten för de tre svenska storbankerna – Svenska Handelsbanken, SEB och Swedbank – har under de senaste åren minskat något. Denna trend förstärktes i den inledande fasen av pandemin då avkastningen på eget kapital försämrades, främst på grund av ökade reserveringar för kreditförluster för den förväntade effekten av pandemin. Vidare beslutade FI under första halvåret 2020 om sanktionsavgifter på 4 miljarder kronor respektive 1 miljard kronor mot Swedbank och SEB för brister i arbetet att motverka penningtvätt, vilket också påverkade lönsamheten negativt.

Under 2021 har storbankernas avkastning på eget kapital förbättrats och ligger i dag på 12,3 procent i genomsnitt för det fjärde kvartalet. Det är en liten nedgång från halvårsskiftet, då denna siffra var 13 procent. De svenska bankernas lönsamhet var dock fortfarande högre i slutet av året än genomsnittet för andra storbanker inom EU och i Norden (7,3 respektive 10,0 procent).⁵

Kostnaderna i relation till intäkterna förbättrades under 2021 och uppgick till ca 40 procent (se diagram 14). Det är 5 procentenheter lägre än deras K/I-kvot i slutet av 2020 och även lägre än jämföra institut i Norden och Europa. En anledning till att de svenska storbankerna har lägre kostnader är att de har kommit längre i att digitalisera sin verksamhet jämfört med andra banker i EU. Det har gjort det möjligt för de svenska storbankerna att ha färre fysiska bankkontor och en lägre personaltäthet inom många funktioner.

Utvecklingen för storbankernas räntenettomarginal har varit relativt stabil under de senaste åren. Vid utgången av fjärde kvartalet var räntenettomarginalen 1,4 procent. (se diagram 15). Samtidigt har räntenettomarginalen i EU och Norden varit avtagande under de senaste åren, i takt med fallande räntenivåer överlag.

⁵ EU-banker består av EBA:s viktade genomsnitt av de största bankerna i EU. De nordiska bankerna består av Nordea, Danske Bank, och DNB.

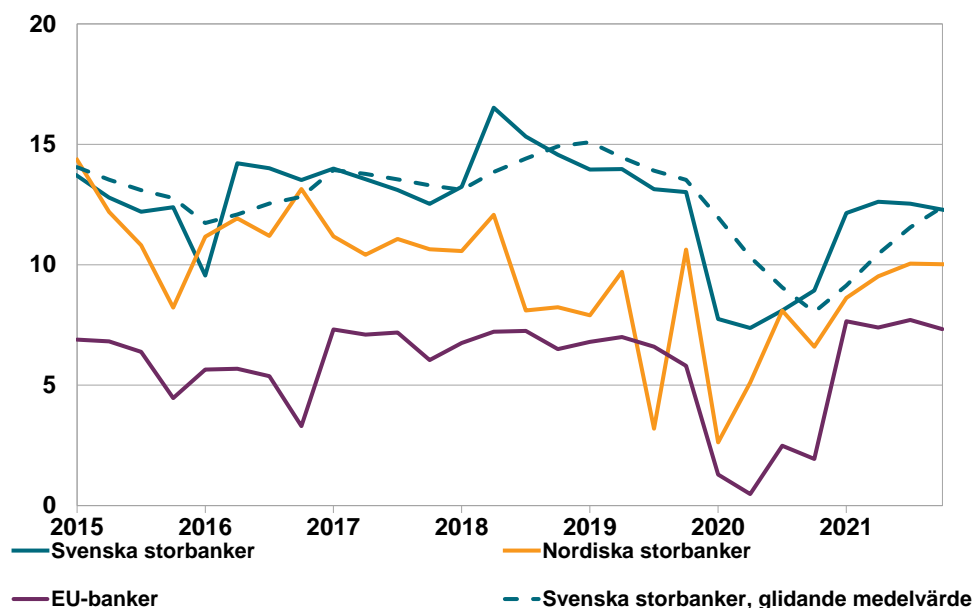
Under andra halvåret 2021 minskade storbankernas utlåning till allmänheten något (se diagram 16), men sett över hela året ökade utlåningen med 1,17 procent. Det är dock en lägre tillväxt än bankmarknaden som helhet som ökade med 3,8 procent.

Bostadsutlåningen ökade under året med 2,41 procent, och står nu för 49,3 procent av storbankernas totala utlåning till allmänheten, (globalt, dvs. inte enbart inom Sverige). Konsumtionslån minskade med 4,9 procent. Även den icke-finansiella företagsutlåningen minskade marginellt.

En av anledningarna till att de svenska storbankerna har högre lönsamhet jämfört med andra kategorier av banker, är att de generellt har lägre kreditförlustnivåer. Andelen problemlån har legat stabilt på cirka 0,6 procent de senaste åren. Under 2021 minskade problemlånen något och uppgick vid årsskiftet till 0,52 procent. Det är lägre än snittet för stora banker i övriga EU som uppgick till 2,0 procent (se diagram 17).

13. Avkastning på eget kapital

Procent

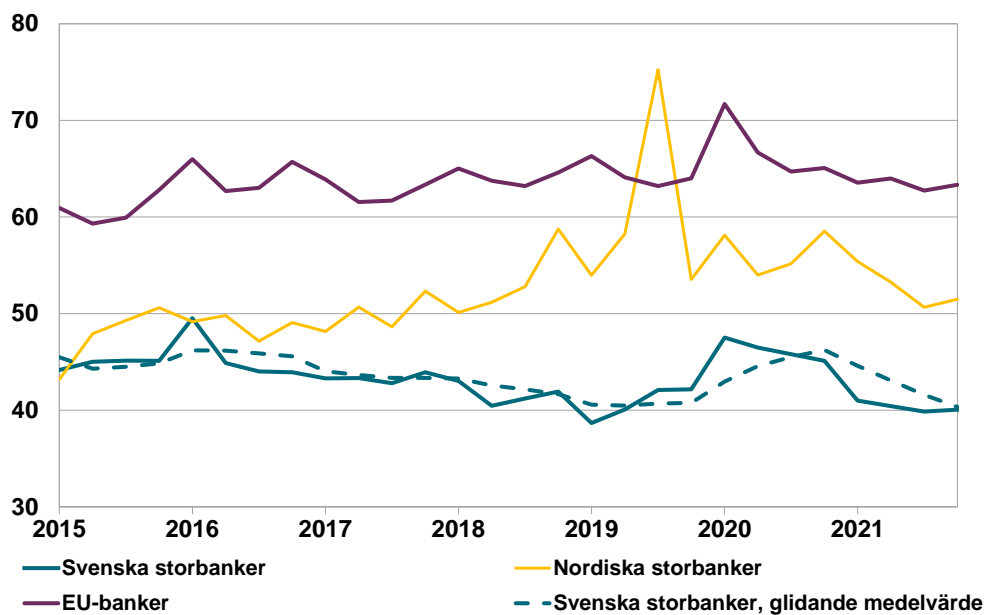

Källa: FI, Eikon och EBA.

Anm. Kvoterna avser viktade genomsnitt. Ett glidande medelvärde avser medelvärdet av de fyra senaste kvartalen. Swedbanks och SEB:s sanktionsavgifter är exkluderade.

14. K/I-kvot

Procent

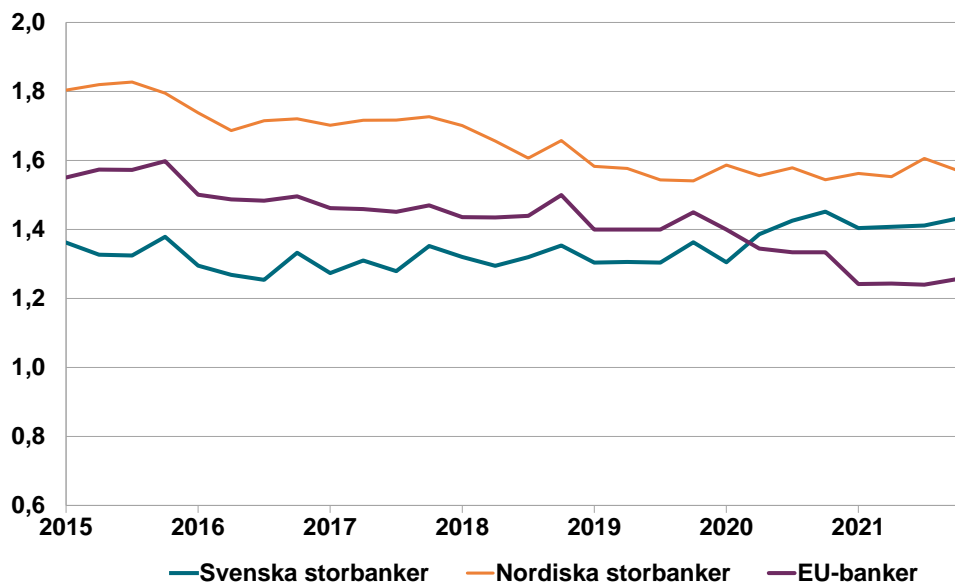

Källa: FI, EBA, Eikon

Anm. Kvoterna avser viktade genomsnitt. Ett glidande medelvärde avser medelvärdet av de fyra senaste kvartalen. Swedbanks och SEB:s sanktionsavgifter är exkluderade.

15. Räntenettomarginal

Procent

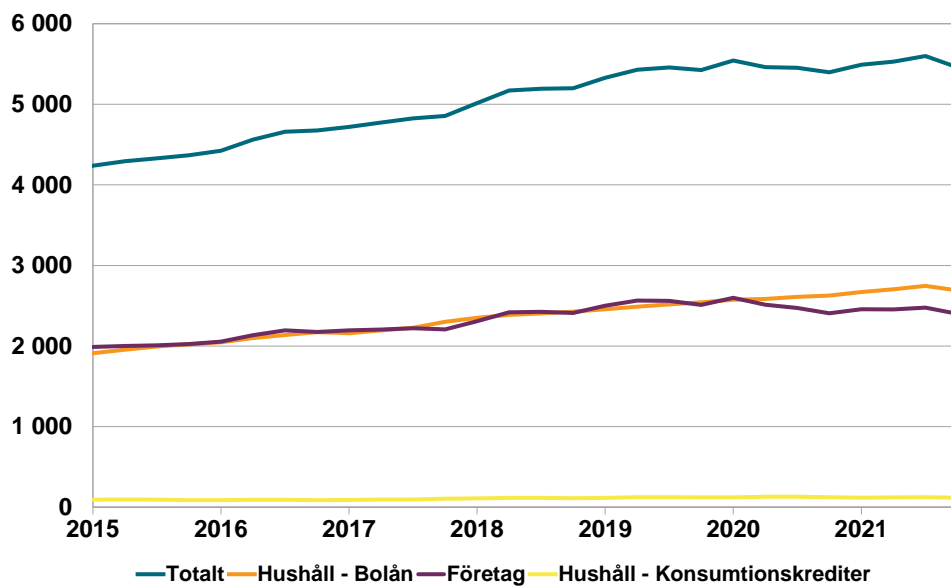

Källa: FI, EBA.

Anm. Avser viktade genomsnitt.

16. Storbankernas totala utlåning till allmänheten

Miljarder kronor

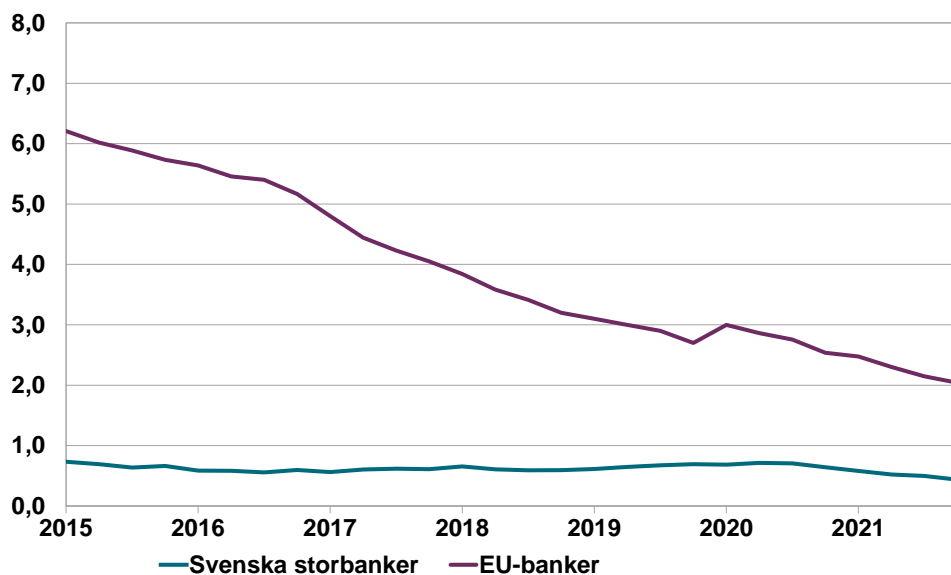

Källa: FI.

Anm. Avser all utlåning på gruppnivå.

17. Andel problemlån

Procent-

Källa: FI, EBA.

Anm. Kvoterna avser viktade genomsnitt.

Retailbanker

Retailbankernas lönsamhet ökade något under fjärde kvartalet 2021. Deras lönsamhet är i dag högre än den var precis innan pandemin. Kostnader i relation till intäkter har minskat kraftigt. Utlåningen till allmänheten steg både inom bolån och den icke-finansiella företagsutlåningen.

Gemensamt för de fyra företag som vi i rapporten benämner retailbanker – SBAB, Länsförsäkringar Bank, Skandiabanken och Landshypotek – är att de är inriktade på utlåning till hushåll samt mindre och medelstora företag, i huvudsak i Sverige. Deras fokus är på bolån och lån med annan fast egendom som säkerhet.

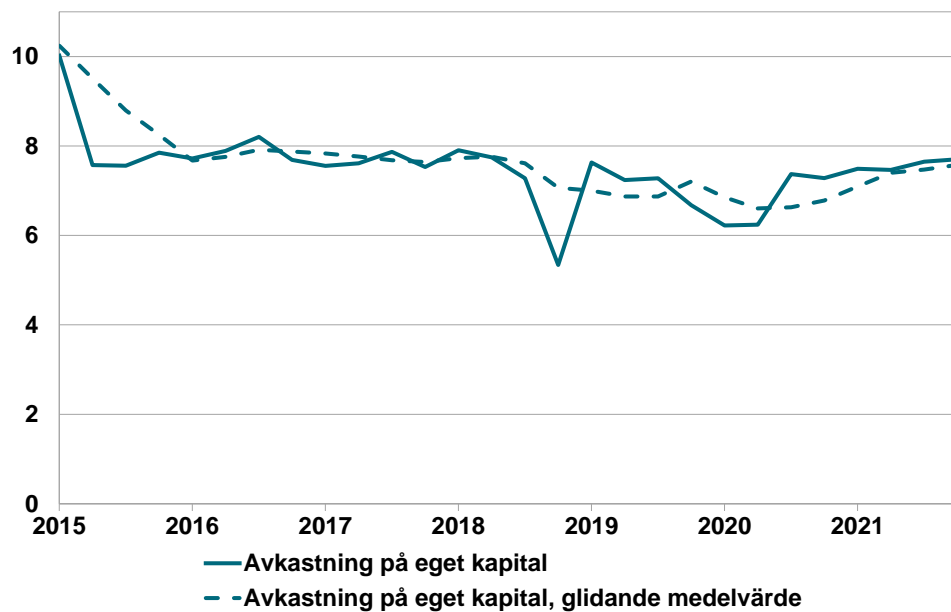
Avkastningen på eget kapital uppgick till 7,7 procent det fjärde kvartalet 2021 (se diagram 18). Det är 0,2 procentenheter högre än vid halvårsskiftet, och i linje med den avkastning som de uppvisade innan pandemin. Räntenettet är den dominerande intäktskällan och utgjorde en majoritet av de totala intäkterna. Retailbankernas kostnader i relation till intäkter (K/I) ligger kvar på cirka 40 procent vilket är lågt ur ett historiskt perspektiv.

Retailbankernas har ökat sin utlåning till allmänheten stadigt under de senaste åren och står nu för 13 procent av den totala utlåningsstocken inom Sverige. Under 2021 steg utlåningen till allmänheten med 9,4 procent, (se diagram 19). Bostadsutlåning som utgör deras huvudsakliga verksamhet steg under samma period med 8,1 procent. Utlåningen till icke-finansiella företag växte med 15,5 procent. Under pandemin har tillväxten inom företagsutlåningen varit betydligt högre än tidigare, och denna trend har bestått under hela 2021. Konsumtionsutlåningen har varit relativt stabil under en längre tid.

Retailbankernas problemlån har minskat sedan 2015 och uppgår idag till 0,26 procent. Det är den lägsta andelen problemlån bland samtliga kategorier företag som ingår i Bankbarometern. Räntenettomarginalen är i dag på 1,06 procent (diagram 20). Det är lägre än både storbankernas och sparbankernas räntenettomarginaler som bägge uppgick till 1,43 procent.

18. Avkastning på eget kapital

Procent

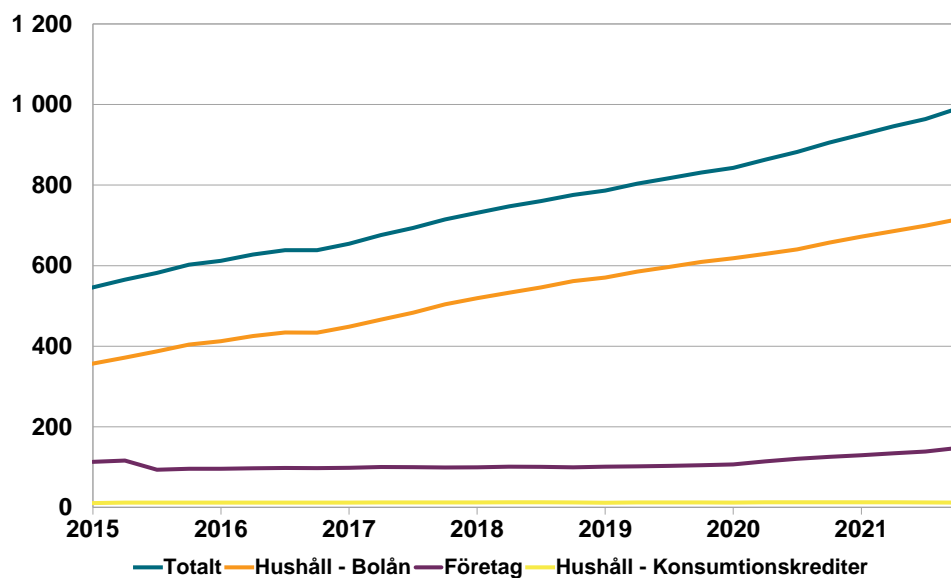

Källa: FI.

Anm. Kvoterna avser viktade genomsnitt. Ett glidande medelvärde avser medelvärdet av de fyra senaste kvartalen. Den låga kvoten under det fjärde kvartalet 2018 beror till stor del på att Länsförsäkringar Bank gjorde nedskrivningar av immateriella tillgångar i samband med att banken slutförde ett it-projekt.

19. Utlåning

Miljarder kronor

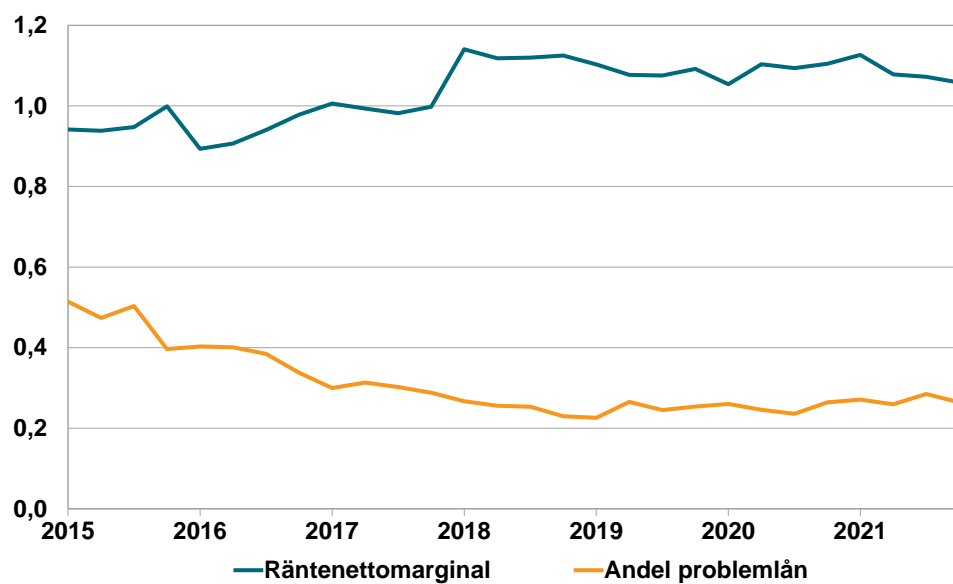

Källa: FI.

Anm. Nedgången i företagsutlåning under 2015 berodde på att Skandiabanken sålde av sin verksamhet i Norge.

20. Räntenettomarginal och andel problemlån

Procent

Källa: FI.

Anm. Avser viktade genomsnitt.

Sparbanker

Sparbankernas lönsamhet under andra halvåret 2021 ligger i linje med vad den var innan pandemin. Utlåningen till allmänheten har ökat under senaste åren samtidigt som konsumtionskrediter har minskat successivt.

Kategorin sparbanker består av 59 banker, som skiljer sig åt i storlek och lönsamhet. Gemensamt är att varje sparbank verkar inom ett specifikt geografiskt område. Sparbankerna har i regel som övergripande mål att främja den lokala ekonomin och det lokala näringslivet.

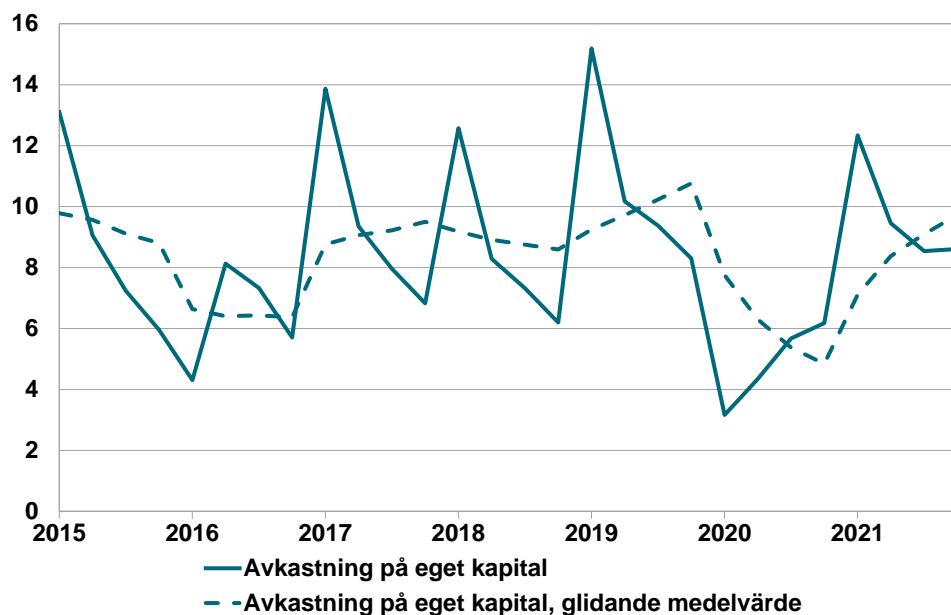
Den genomsnittliga lönsamheten har under en längre period i genomsnitt varit något lägre för sparbankerna än för den svenska bankmarknaden som helhet. En bidragande orsak kan vara att sparbankerna i de flesta fall har ett annat övergripande mål, och därför inte har samma avkastningskrav som andra banker. Sparbankernas avkastning på eget kapital var 8,6 procent i slutet av fjärde kvartalet 2021 (se diagram 21). Det är en stor spridning i lönsamhet mellan de olika sparbankerna eftersom deras lönsamhet ofta är kopplad till den lokala ekonomiska utvecklingen där de bedriver sin verksamhet.

Sparbankernas utlåning till allmänheten har växt stadigt under de senaste åren. Under 2021 växte utlåningen med 8,6 procent. Av den totala utlåningen till allmänheten står utlåningen till hushåll för 67 procent. Under 2021 ökade den andelen med 9,5 procent, vilket är en högre takt än utlåningen totalt. Utlåningen till icke-finansiella företag växte med 6,9 procent under året, vilket är en tillväxttakt som liknar utvecklingen innan pandemin, (se diagram 22).

Kreditkvaliteten för sparbankerna har varit stabil under de senaste åren. Andelen problemlån i relation till den totala utlåningen har legat stabilt kring 0,4 procent under hela 2021. Räntenettomarginalen minskade från 1,58 till 1,43 procent under samma period, (se diagram 23).

21. Avkastning på eget kapital

Procent

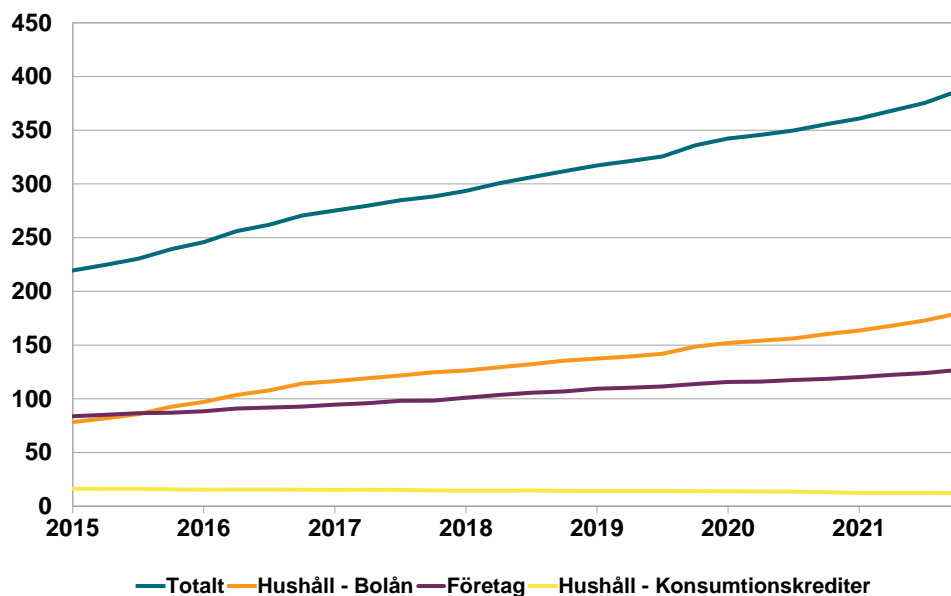

Källa: FI.

Anm. Kvoterna avser viktade genomsnitt. Ett glidande medelvärde avser medelvärdet av de fyra senaste kvartalen. Den cykliska trenden beror på att många sparbanker får utdelningar från Swedbank under det första kvartalet varje år.

22. Utlåning

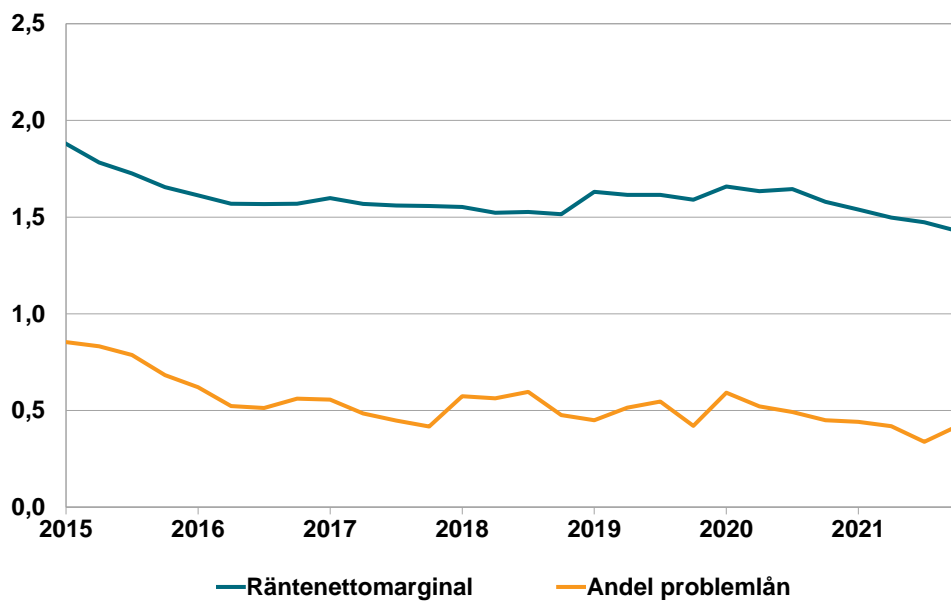
Miljarder kronor

Källa: FI.

23. Räntenettomarginal och andel problemlån

Procent

Källa: FI.

Anm. Avser viktade genomsnitt.

Konsumtionskreditföretag

Konsumtionskreditföretagens lönsamhet det fjärde kvartalet 2021 uppgick till -7,1 procent i årstakt. Det negativa resultatet kan i hög grad förklaras av Klarnas relativt stora vikt i kategorin, och deras kraftigt negativa avkastning på eget kapital.

Utän Klarna, som har befunnit sig och befinner sig i en expansionsfas, hade avkastning på eget kapital legat på 5,4 procent för 2021 för kategorin. Konsumtionskreditföretagens genomsnittliga avkastning på eget kapital har legat på låga nivåer under hela pandemin, (diagram 24).

Konsumtionskreditföretagens kärnverksamhet är att ge ut lån utan säkerhet till hushåll.⁶ Vissa konsumtionskreditföretag köper även förfallna fordringar av andra finansiella institut.

Konsumtionskreditföretagens kostnader i relation till intäkter (K/I) uppgick till 80 procent. Det är en hög nivå sett till historiken. Exkluderas Klarna, uppgick K/I-talet till 62 procent.

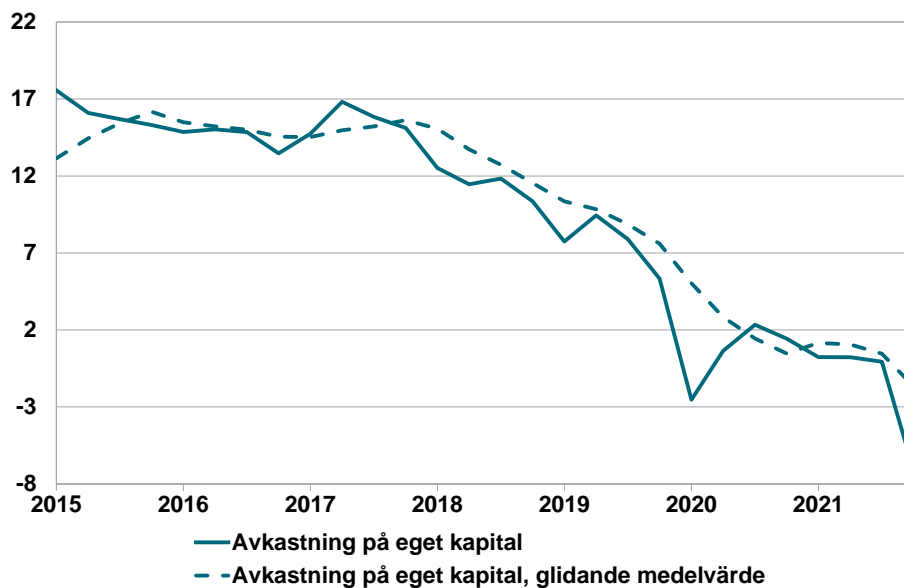
Utlåningen till allmänheten ökade under 2021 med 18 procent. Av den totala utlåningen står konsumtionskrediter för 83 procent (se diagram 25).

Konsumtionskreditföretagen är den kategori av finansiella företag på bankmarknaden som har den högsta räntenettomarginalen. Deras räntenettomarginal har successivt sjunkit sedan början av 2019 och var 4,8 procent under 2021, (se diagram 26). Det är fortfarande en hög marginal i jämförelse med andra kategorier av banker. Den höga marginalen kan förklaras av en högre risknivå i utlåningen jämfört med andra banker. Den högre risknivån visar sig genom att andelen problemlån är markant högre jämfört med andra banker. Under fjärde kvartalet 2021 ökade andelen problemlån något till 13 procent.

⁶ Konsumtionskreditföretag inkluderar endast konsumentkreditföretag som är banker eller kreditmarknadsföretag.

24. Avkastning på eget kapital

Procent

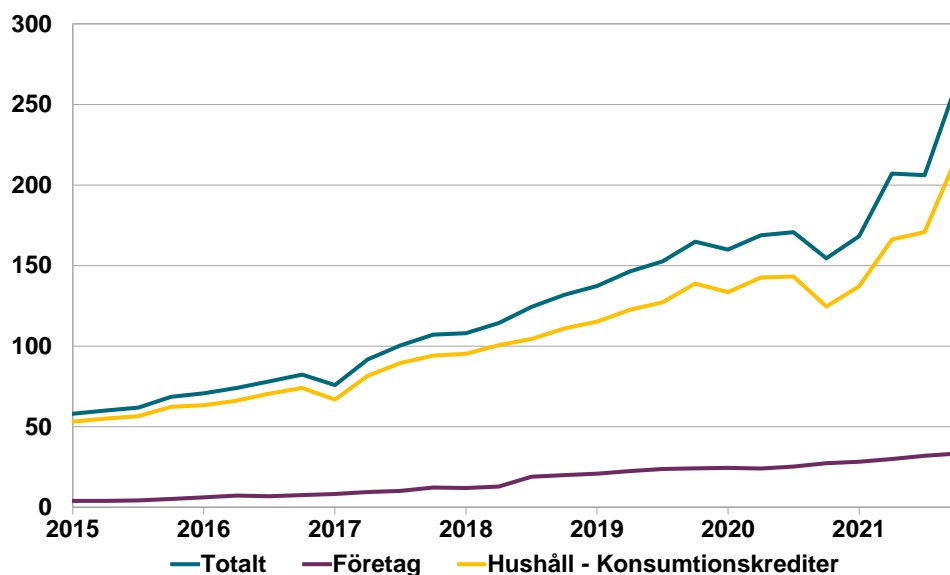

Källa: FI.

Anm. Kvoterna avser viktade genomsnitt. Det glidande medelvärdet avser medelvärdet för de fyra senaste kvartalen..

25. Utlåning

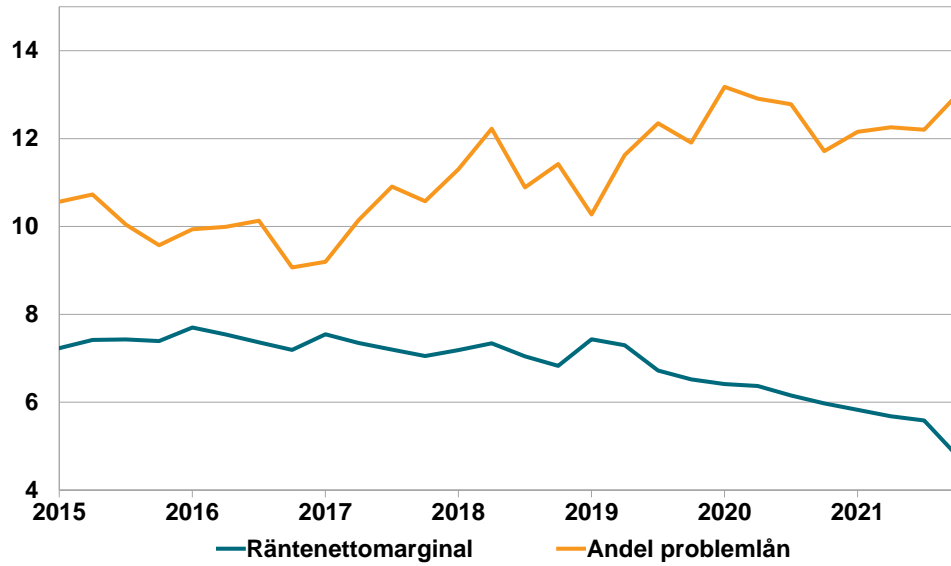
Miljarder kronor

Källa: FI.

26. Räntenettomarginal och andel problemlån

Procent

Källa: FI.

Anm. Avser viktade genomsnitt.

Värdepappersbanker

Hög aktivitet på börsen under året har resulterat i ett högt provisionsnetto för värdepappersbankerna. Detta genererade en hög avkastning på eget kapital under perioden. Bankernas utlåning fortsatte att växa även om deras låneprodukter fortsatt utgör ett litet produktsegment.

De fyra värdepappersbankerna i Sverige (Avanza, Carnegie Investment Bank, Erik Penser och Nordnet) är inriktade på handel med värdepapper samt fond- och kapitalförvaltning. Två av dem har stort fokus på institutionella kunder samt förmögenhetsförvaltning och personlig rådgivning. De andra två riktar sig till en bredare kundkrets med digitala plattformar för att förmedla olika sparprodukter och bolån.

Provisionsnettot är en viktig intäktskälla. Det stod för 79 procent av de totala intäkterna under fjärde kvartalet 2021 (se diagram 27).

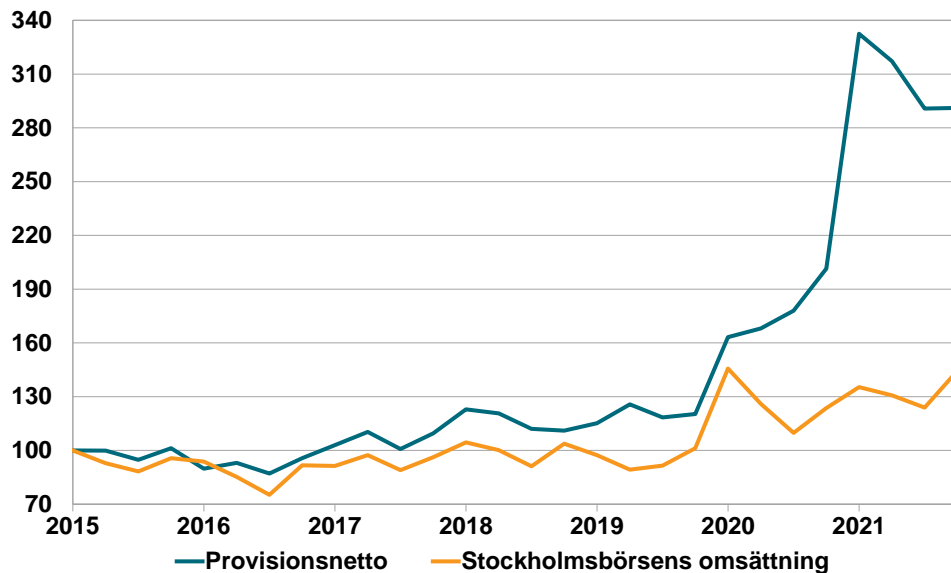
Värdepappersbankerna har haft en kraftigt ökad lönsamhet under pandemin. Deras avkastning på eget kapital är överlag hög. I slutet av 2021 uppgick avkastningen på eget kapital till 48 procent (se diagram 28). Det kan jämföras med perioden innan pandemins utbrott. Då låg avkastningen på eget kapital på cirka 23 procent i ett glidande medelvärde.

Kostnaderna i relation till intäkterna uppgick till 41 procent, vilket är 11 procentenheter lägre än i slutet av 2020.

Utlåningen till allmänheten steg under 2021 från 35 miljarder kronor till 49,6 miljarder kronor. Det är en ökning med 42 procent på ett år. Det är den ökade hushållsutlåningen som varit drivande i värdepappersbankernas utlåning till allmänheten. Utlåningen är i huvudsak kopplad till värdepappersdepåer, men bolån är en växande produkt. Sett till den totala bankmarknaden är andelen fortfarande liten.

27. Provisionsnetto och Stockholmsbörsens omsättning

Index = 100, kv.1 2015

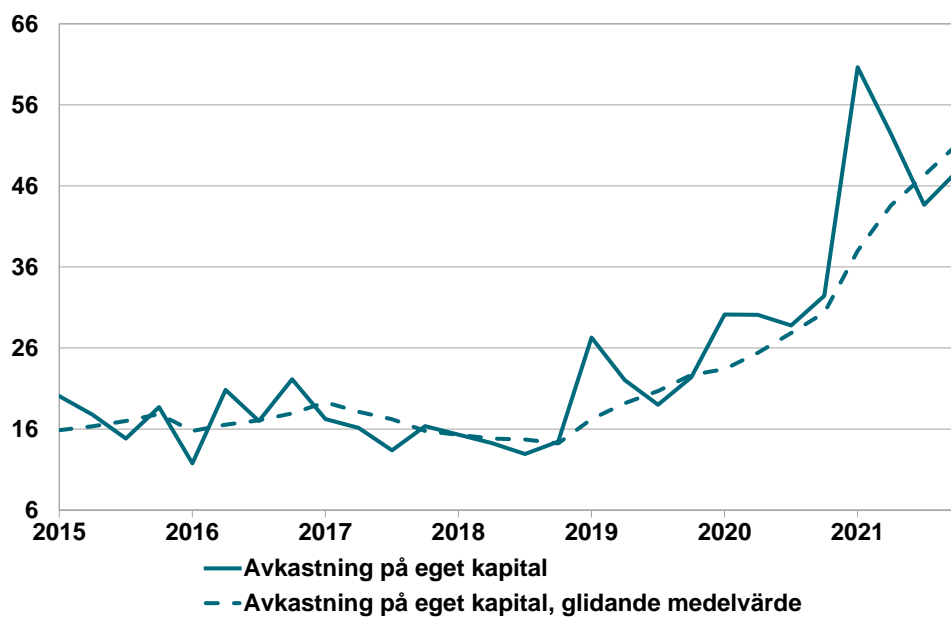

Källa: FI och Nasdaq

Anm. Stockholmsbörsens omsättning definieras som total aktieomsättning på Nasdaqs stockholmbörs per kvartal. Indexerad med första kvartalet 2015 som bas.

28. Avkastning på eget kapital

Procent

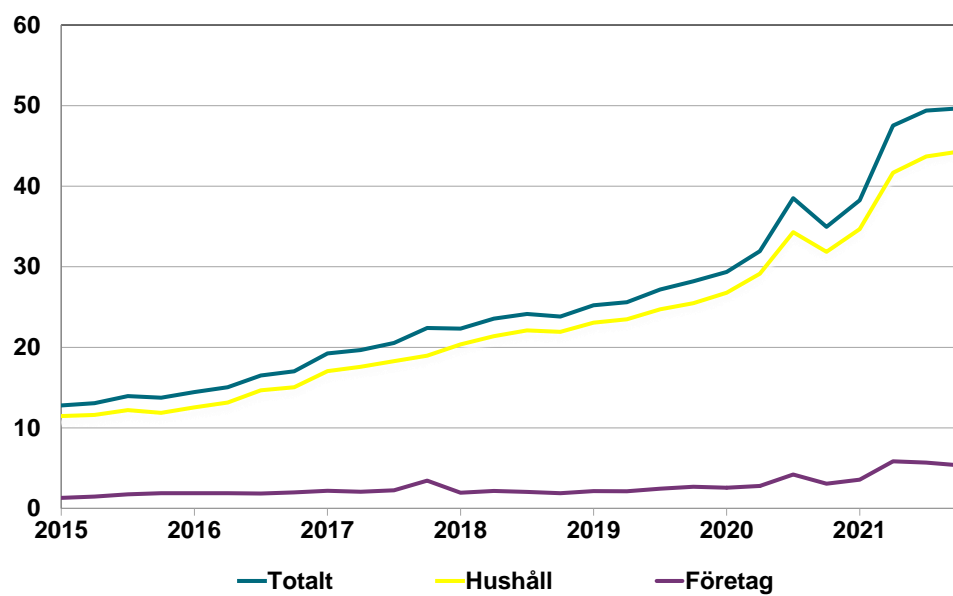

Källa: FI.

Anm. Kvoterna avser viktade genomsnitt. Det glidande medelvärdet avser medelvärdet av de fyra senaste kvartalen.

29. Utlåning

Miljarder kronor

Källa: FI.

Leasingbolag

Problemlånen för leasingbolagen har ökat de senaste åren, samtidigt som företagsutlåningen ökat stadigt. Kostnader i förhållande till intäkter ligger högt i jämförelse med andra företagskategorier.

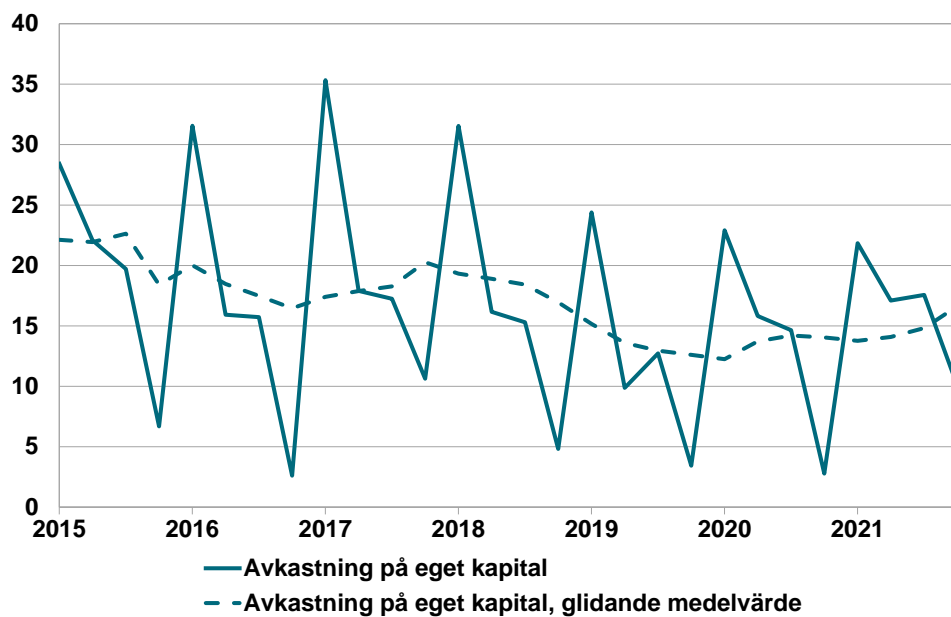
De sju leasingbolagen i Sverige har en annan affärsmodell än de traditionella bankerna. Leasingbolagens verksamhet syftar ofta till att stödja försäljningen i en icke-finansiell företagskoncern genom att erbjuda produkt-, sälj-, och kundfinansiering. I några fall handlar det om koncerner inom fordonsindustrin. Eftersom leasingbolagen är nischade mot produkt- och säljfinansiering är de mer konjunkturkänsliga än många andra typer av banker. Avkastningen på eget kapital tenderar att vara mycket volatil (se diagram 30). Det beror till viss del på att många av bolagen ingår i större koncerner, vilket innebär att moderbolaget kan styra bolagens redovisade vinst.

Utlåningen har växt de senaste åren, men avtog i den inledande fasen av pandemin. Det beror sannolikt på minskad efterfrågan på leasing i och med den ekonomiska osäkerhet som pandemin förde med sig. Leasingbolagens utlåning till allmänheten står för en liten del av bankmarknadens utlåning (se diagram 31).

De senaste två åren har leasingbolagens andel problemlån ökat. I slutet av fjärde kvartalet 2021 uppgick problemlånen till 1,2 procent (se diagram 32). Det ska tilläggas att det varit från generellt låga nivåer.

30. Avkastning på eget kapital

Procent

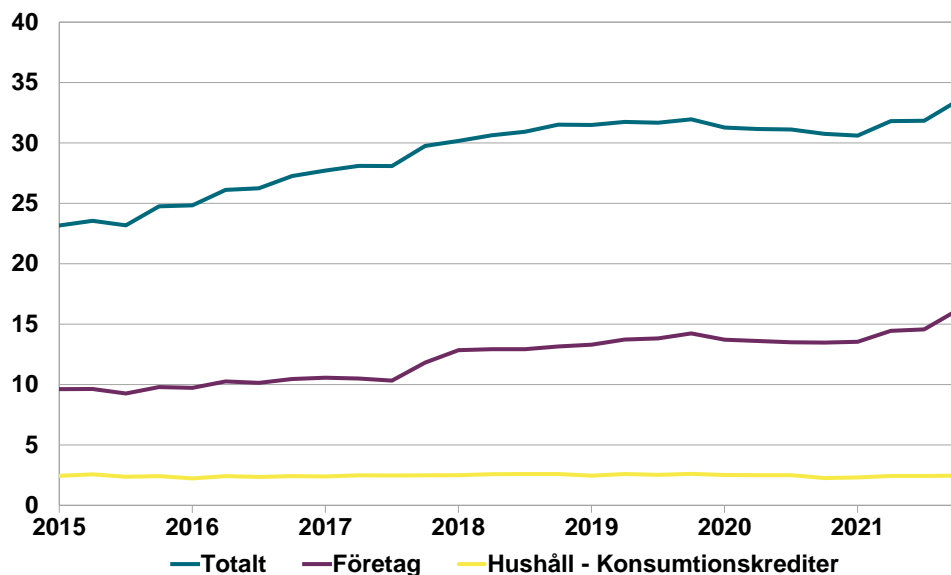

Källa: FI.

Anm. Kvoterna avser viktade genomsnitt. Det glidande medelvärdet avser medelvärdet av de fyra senaste kvartalen.

31. Utlåning

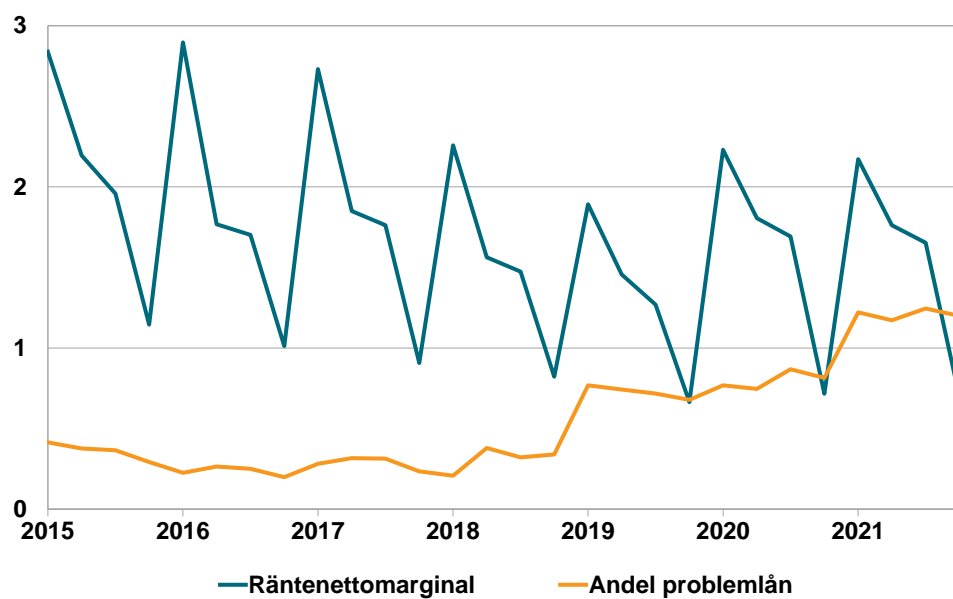
Miljarder

Källa: FI.

32. Räntenettomarginal och andel problemlån

Procent

Källa: FI.

Anm. Kvoterna avser viktade genomsnitt.

Bilaga 1 – Kategorisering av företag

Tabellen ger exempel på särdrag som kan förknippas med respektive kategori av företag.

Kategori	Exempel på särdrag	Banker som ingår
Storbanker (3 företag)	<ul style="list-style-type: none"> Brett utbud av finansiella tjänster till hushåll och företag. Hög andel marknadsfinansiering. Hög grad av systemvikt, de utför många funktioner som är kritiska för samhället. 	SEB, Svenska Handelsbanken och Swedbank.
Retailbanker (4 företag)	<ul style="list-style-type: none"> Kärnverksamhet inriktad mot lån med säkerhet. Intäkterna drivs av räntenetto. Finansierar sig genom inlåning från allmänheten och marknadsfinansiering. 	Skandiabanken, SBAB Bank, Länsförsäkringar Bank och Landshypotek Bank.
Sparbanker (59 företag)	<ul style="list-style-type: none"> Har som övergripande mål att främja den lokala ekonomin och näringslivet. Erbjuder traditionella banktjänster inom ett givet geografiskt område. Intäkterna drivs av räntenetto. 	De fem största är Sparbanken Skåne, Sparbanken Nord, Sparbanken Sjuhärad, Varbergs Sparbank och Sörmlands Sparbank.
Konsumtions-kreditföretag (11 företag)	<ul style="list-style-type: none"> Kärnverksamhet inriktad mot lån utan säkerhet och olika slags betaltjänster. Flera banker inom denna kategori är inriktade mot fintech. Många av företagen är webbaserade. 	Collector, ICA Banken, Ikano Bank, Marginalen, MedMera Bank, Nordax, Resurs Bank, Svea Bank, Klarna, Qliro, Northmill.
Värdepappersbanker (4 företag)	<ul style="list-style-type: none"> Tillhandahåller finansiella tjänster som exempelvis värdepappershandel åt privatpersoner eller företag samt fond- och kapitalförvaltning. Intäkterna drivs av provisionsnetto. 	Avanza, Carnegie Investment Bank, Erik Penser och Nordnet.
Leasingbolag (7 företag)	<ul style="list-style-type: none"> Kärnverksamheten har fokus mot produkt och säljfinansiering. Majoriteten av dessa bolag är dotterbolag till stora icke-finansiella koncerner. Erbjuder koncernens kunder finansiering, vid köp av deras produkter, exempelvis bilar eller andra kapitalvaror. 	Lantmännen finans, OK-Q8 Bank, Volvofinans bank, De Lage Landen Finans, Siemens Financial Services, Telia Finance, Toyota Material Handling Commercial Finance.
Bostadskreditinstitut (8 företag)	<ul style="list-style-type: none"> Kärnverksamhet inriktad mot bolån. Affärsmodellen bygger som regel på överlåtelse av bolån till ett närliggande företag som skapar och förvaltar investeringsprodukter för institutionella investerarens räkning. 	Hejmo Kredit, Bofink, Hemma i Sverige, Hypoteket, Simplex, Stabelo, Svensk Hypotekspension och Youple.
Betaltjänstföretag (36 företag)	<ul style="list-style-type: none"> Förmedlar ofta olika sorters betallösningar. De blir ofta kategoriserade som fintech-företag. De agerar ofta som en mellanhand mellan konsumenten och en traditionell bank. 	Några av de största är Bambora, Trustly, Loomis och Kivra.
Utländska filialer och dotterbolag (29 företag)	<ul style="list-style-type: none"> Denna kategori består av svenska filialer och dotterbolag till utländska, ofta stora, bankkoncerner. 	De största är Nordea Bank Abp:s filial i Sverige, Nordea Hypotek, Danske Banks filial i Sverige, Danske Hypotek och DnB NOR Banks filial i Sverige.
Övriga banker och kreditmarknadsbolag (15 företag)	<ul style="list-style-type: none"> Exempelvis medlemsbanker, företag vars verksamhet innefattar förvärv av förfallna fordringar, företag som erbjuder fakturabelåning. 	Kommuninvest, Svensk exportkredit, Forex, Hoist, AK Nordic, JAK Medlemsbank, Ekobanken medlemsbank, GCC Capital, Svenska Skeppshypotekskassan, BlueStep, Avida Finans, Nordiska kreditmarknadsaktiebolaget, Promentor Finans AB, Monetiese Capital, Borgo